

MAGYARI

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9-11.

Igazgató és felelős szerkesztő:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: **szent László Nyomda R.-T.**
Törv. lajstromszám:
Trib. Bihar III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyárfás Elemér**

Súlyos események színterévé változott át Nyugat-Csehszlovákia

A szudéta-német vidékeken sorozatos összetűzések keltettek izgalmat. — Heinlein ultimátuma a cseh kormányhoz. — Most már ragaszkodnak a szudéta-németek a népszavazáshoz

A nemzetközi helyzet egyelőre nem igazodik a csehországi izgalmakhoz

Berlinből jelentik: A szudéta-német területekről sorozatos összeütközések hírére jelentik. Weipertben a cseh csendőrök géppuskával lőttek a lakosságra. Különböző helységekből nyolc újabb szudéta-német halottat jelentenek. Krasnici jelentés szerint 200 szudéta-német munkásra, akik birodalmi német területen lévő munkahelyükről tértek vissza, a cseh határőrök rálöttek, mert állítólag horogkeresztes zászlót vittek magukkal a vonaton. A német munkások a vámőröket visszaszorították a vámházba, mire azok a csendőrségtől segítséget kértek telefonon. A megjelent csendőrök előzetes figyelmeztetés, vagy felszólítás nélkül rálöttek a munkásokra, majd elzárták előlük

a hazafelé vezető utat. Erre újból véres összetűzés támadt, míg végül is a szudéta-német párt rendfenntartó közegei állították helyre a rendet. Az összetűzésnek számos sebesültje van.

Kedd esti jelentés szerint máskülönben a hétfő este óta történt zavargásoknak öt cseh, egy tót és hat német halálos áldozata van.

Hét cseh és tizenegy német súlyosan megsebesült.

A prágai helyzet komolyságára jellemző, hogy

kedd este fél 6 órakor a Runciman küldöttség tagjai podgyászaiikkal együtt az angol követségre költöztek.

A szudéta-németek ultimátuma a prágai kormányhoz

Prágából jelentik: Az ostromállapot és a rögtönítélő bíraskodás elrendelését cseh részről azzal indokolják, hogy a tüntetők állami hivatalokat és posta hivatalokat támadtak meg.

A szudéta-német párt vezetősége kedden Egerben tanácskozássra ült össze. A tanácskozásról kiadott közlemény szemrehányást tesz a kormánynak, hogy a párt megkérdése nélkül rendelte el a kivételes állapotot. Követeli a párt a rendkívüli intézkedések azonnali megszüntetését. Kiifogásolja, hogy a szudéta-német vidékekre csendőri és katonai megerősítést küldtek. A szudéta-német párt követeléseit a hivatalos közlemény a következőkben foglalja össze:

Vonják vissza mindenütt az államrendőrséget és a rendfenntartás megszerzését bizzák a polgármesterekre és

községi bírókra. A csendőrség működését szorítsák a normális feladatokra és szállítsák le normális létszámra. A katonai alakulatokat a laktanyákba szállítsák és tartsák távol a polgári lakosságtól. Ha a kormány ezeket a feltételeket hat órán belül nem teljesíti és nem hirdeti ki rádió útján is a rendelkezések visszavonását, a szudéta-német párt elhárít magától minden felelősséget az események további fejlődéséért.

A pártvezetőség ülésén a nürnbergből visszaérkezett Heinlein elnökölt.

A Havas francia hírszolgálati iroda prágai jelentése szerint a szudéta-németek ultimátuma határidő kezdetét kedd délután 5 órában jelentette meg.

Cseh repülőgépek jelentek meg magyar területek fölött

Prágából jelentik: A budapesti lapok csak most közlik, hogy szombaton ismét cseh repülőgép jelent meg Sátoralyaujhely felett. Nem első eset, — szól a jelentés —, hogy cseh repülőgép „téved” át ezen a környéken magyar

terület fölé. A cseh repülőgép szombaton a most elkészült károlyfalvai út felett nagyobb kört írt le, majd alacsonyra szállt és sokan látták, hogy a pilóta fényképfelvételt készített a sátoralyaujhelyi terepről.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

Az égbenővő titok

...A csehszlovákiai nemzetiségek közös frontban tömörültek, természetesen a zsidóság kivételével... (Távirati irodák.)

(P. I.) Csodálatos jelenség az, hogy a kis-nemzetek, idegen nemzetiségű államok keretein belül élő kisebbségek általános mozgóláda idején egy mindenütt jelenlévő kisebbség nem mozog, vagy ha mozog is, egészen más természetűek életének megnyilvánulásai, mint a többieké. Elég lesz az érdeklődés és a mai európai láz gócpontjában vizsgálódni. A Csehszlovákiában élő nemzetiségek jogszerző és jövőt biztosítani akaró harca ma elérte a tetőpontját. A zsidóság is kisebbségi nemzetiség és még sincsennek ilyen küzdelmei. A szudéták, magyarok, szlovákok, lengyelek, ruszinok egységes frontba tömörültek. A zsidóság nem melletük, hanem a csehek oldalán velük szemben áll. A csehszlovákiai zsidók tehát cseh-zsidók, ahogyan a hiszékeny és rövidlátás korában nálunk magyar-zsidókról, most román-zsidókról és hasonlókról beszéltek.

Ennek a magatartásnak megvan a kellő magyarázata még akkor is, ha csak a felszínen folytatunk vizsgálatot. A zsidóság életét és a mai zsidó problémát az élet felszínén megnyilvánuló eseményekben és jelenségekben már minden vonatkozásban feldolgozták. Csak röviden ismételjük meg, hogy a felszínen mutatkozó jelenségek lépcsőfokain zökkenés nélkül követhessük a zsidóság égbenővő titkát.

A számszerű kimutatások mindenütt a zsidóság hatalmas gazdasági túlsúlyáról tanuszkodnak. Ez a túlsúly a zsidóság gyakorlati anyanyelvűségét jelenti. Ebben a tulajdonságban megtalálhatjuk azután az evilágiságnak, mások kihasználásának, az anyagisággal járó erkölcsstagadó életfelfogásnak a gyökereit is.

Politikában a zsidóság mindenütt a baloldalon helyezkedik el a kozmopolitizmus, a széteső áldemokrácia és az anarchiába hulló kommunizmus nagy skálájának különböző fokain. Érthető. A nemzeti gondolat alapjain építő államok — még ha szelidebb formában is dolgoznak — feltétlenül szorosabbra fűzik a nemzet természetes szervezeti egységét (a népközösségi gondolat alapja is ez) és ezzel együtt jár a zsidóság sokszor kíméletlen ki-dentillálása. Így lesz a választott nemzetből sokszor fájdalmasan kiválasztottak serege.

Századunk a társadalmi kérdés előtérbe való helyezésének a kora. Mit mutat ebben a tekintetben a zsidóság? Nem változott. Általában most is megfigyelhetjük a hármastételeződést. A talajréteg ma is a vallásos gondolat és a faji fanatizmus hordozója. Anyagi ereje jelentéktelen. Ebből sarjad ki a középső réteg, amely a különböző népek között államokban kereskedő, értelmiségi- és könnyű iparral foglalkozók osztályait adja. Ezek a „magyar-zsidók”, „román-zsidók”, „csehszlovák-zsidók” és a világ mindenféle színű zsidója. A harmadik réteg a zsidóság virága, a virág szépségével és a hervadtág árnyékával. Ez a réteg olyan európai színvonalu és kozmopolita, amilyen a pénz és a részvénye. Saját szempontjukból is így fest ez a rétegződés. A talajréteg népi szempontból ősi termékenységű, népfenntartó réteg. Ebből sarjad ki a második, amely már

csökkent termékenységű, de önmagában is megáll. A harmadik réteg a zsidóság finom páriata. Népi szempontból meddő. Anyagiilag a másik kettő támogatója és irányítója. Innen kerül a jólét a másik kettőbe.

Erdemes még a kimondottan nemzeti, népi célkitűzésekre is vetni egy pillantást. A cionisták és az új cionisták szemben a diasporásokkal nemzeti, népi államról álmodoznak. Jelek szerint ez az álom, amellyel, hogy álom, nem is komoly. A szétszórtság a zsidó szellemiség, célkitűzések, jelenlegi gazdasági és szellemi berendezkedés természetes velejárója, sőt feltétele. Lehet, hogy egyszer feladják, de ez mindannak a feladását is jelenti, ami ma a zsidóságot jellemzi.

Vallási szempontból nincs mit hozzáadni az eddigiekhez. Legfeljebb a zsidó szellemiséget köti csokorba és a jellegzetes vonásokat élesíti ki egészen a fanatizmusig a már csak fogalmában élő, de ma már teljesen tévutakra került kiválasztottság hitében.

Eddig a felszínen megejtett vizsgálódás. Tovább kell mennünk. Ami természetfölötti és minden értéket valló és igenlő „katolika” gondolkodásunk a természetfölötti világba átnyúló gyökereig követi az összes problémákat, tehát a zsidóságot is. A zsidóság elvetettségéről és kinyilatkoztatott tekintéllyel megerősített megteréséről lesz szó. Tudjuk, hogy milyen szerepet kapott a zsidóság az üdvösség történelmében. Az Egyisten hitét hordozta és a Megváltó földi életfaját táplálta. A bűn, a gonoszság örvénylő, sőtét titka az, hogy nem ismerte fel, sőt elvetette a Megváltót. Itt kell megfogni és megérteni a zsidó szellemiséget, amikor rálep arra az utra, amelyen már ideslova kétezer esztendő óta növeli a bűn, a gonoszság titkának a homályát.

Erről az utról egy világtörténelmi jelentőségű fordulattal visszatérni: ez jelenti a zsidóság megterését szentpáli méretekben és értelmezésben. Ezért nem tekinthetjük biztató jelenségnek az elszórtan történő megteréseket, még ha a kényszer, érdekek esetéről nem is beszélünk. Mert legtöbbször hová is tér meg a zsidó? Egyik vagy másik „felekezetbe”. Sokszor azonban anélkül is, hogy letért volna a

zsidó szellemiség útjáról. Erre nincs is szükség. Mert a megtérés nem a Megváltóhoz való visszatérést jelenti. Sajnos — és ezt jogosan vehetik a szemünkre a zsidók, amennyiben rajtunk áll — Krisztus szelleme nem történelmi sodróerejű gondolat és életforma, amely a célvállaló és igazságkereső gondolkodás elé dobbanna az igazi értékek lenyűgöző erejével. Sajnos, hogy ma a mi szembefordulásunk még csak a negatívumok jegyében áll. Még csak tördeljük és irtogatjuk a hibákat és akadályokat. Sokszor bizony ügyetlenül, sokszor megneveléssel szemben, sokszor kiméltlenül. Ez a folyamat sehol és sohasem volt vonzó. Ma sem az. Kialakult a begyökeresedett életforma és világszemlélet ma a zsidó szellemiség. Ezenkívül a földhöztapadó emberi gyarlóságnak is jobban kedvez. Érthető így

a nehézség.

Történelmi arányú változást tehát csak a sodróerejű krisztusi életforma és gondolkodás kialakulása után remélhetünk. Amikor már nem mi, nem kicsinyes érdekek, nem gyűlölködés, nem irigység, nem földhözragadság boncolgatja ezt az égbenösvő titkot, hanem Krisztus bennünk és általunk. Ebben a megvilágításban kell nekünk a jövőnek elődolgozni. A zsidó szellemiség a belátással, a tompitással és a lassu leszereléssel indulhat meg ezen az uton. De ez már titok, a zsidóság megtérésének égbenösvő nagy titka. Mi elébe dolgozunk ennek, Krisztus országának tudatos építése által. Krisztus országa várja a zsidóság visszatérését. Ebben az országban kell felolvasni, eltűnnie, megsemmisülnie a zsidó szellemiségnek, a zsidóság égbenösvő titkának.

Chirila Augustint, Biharmegye alispánját nevezték ki Nagyvárad város új polgármesterévé

Nagyvárad. Saját tud. Szerdán délelőtt Avram Nicolae volt vármegyei főjegyző, jelenleg a megyefőnökség irodájának vezetője, nyilvánosságra hozta a Szamos-tartományok királyi helytartójának, Hanzu Alexandru tábornoknak 878-ik számú rendeletét, amely ideiglenes megbízással Nagyvárad város polgármesterévé Chirila Augustin volt alispánt, megyei felügyelőt, nevezte ki.

Ugyanez a határozat közli, hogy Cornel Carpiniseanu dr táblai tanácsost, Nagyvárad város volt polgármesterét a belügyminisztérium szeptember 9-én kelt 33380. számú határozatával felment a polgármesteri teendők végzése alól.

Augustin Chirila kinevezését nagy örömmel fogadta a város lakossága. A kiváló képzettségű és széleskörű közigazgatási szakismeretekkel bíró főtitkviselő az impérium átvétele óta teljesített szolgálatot a vármegyei háznál, s előbb, mint a vármegye főjegyzője, majd később, mint alispán, intézte a közügyeket. Ezalatt az idő alatt megnyerő modorával és lojális magatartásával egy a többségi, mint a kisebbségi tisztviselői karcs a közönség szeretetét és nagybecsülését érdemelte ki.

Kinevezésével kapcsolatban beszélgetést folytattunk Chirila Augustin polgármesterrel, aki lapunk munkatársának a következőket mondotta:

— Nagy örömmel fogadtam Hanzu Alexandru királyi helytartó ur intézkedését, amellyel Nagyvárad város polgármesterévé nevezett ki. Hangsúlyozom, hogy a kinevezés csak ideiglenes jellegű, mivel a polgármestereket az új közigazgatási törvény értelmében a belügyminisztérium javaslatára királyi dekretummal nevezik ki. Bihar vármegye szülőtte vagyok, ebben a városban jártam elemibe, középiskolába és jogakadémiára is. Itt kaptam tisztviselői pályafutásomat is és így ismerem a város polgárságának összes bajait és kívánságait.

Reméljük, hogy Chirila Augustin kinevezésével megoldódik Nagyvárad város régóta vajdó polgármester kérdése és rövidesen leérkezik a végleges kinevezést közlő királyi dekretum.

Cornel Carpiniseanu dr, volt polgármester, jelenleg Kolozsváron tartózkodik és így az új polgármester ünnepélyes beiktatását hazaérkezése után, szombaton délelőtt 10 órakor tartják meg a városháza nagyteremben.

Illúzió *Irtá: S. Csengery Ilonka*

A legkedvesebb nyaram az volt, amelyet múlt évben Viareggio-ban töltöttem.

A tenger kék volt, az égbolt tiszta, ragyogó és én boldogan heverésztem órákhozott a homokos parton, csokoládészínűre égetve a bőrömet és gyönyörködve az arra jövő-menő nők karcsú idomai-ban.

Ismerkedési alkalom volt bőven s a nők éltek is velem. Körülöttem hullámozott a tenger, az élet... tarka sokaságban rengeteg ember... kacajok sikolyok, flörtök a vízben s a fedett, színes öblös strand-székek mélyén.

Furcsa, mégis ezen a nyáron nem flörtöltem senkivel, az ideálok nem egy szöke, vagy barnafürtű leánya volt, hanem egy házaspár. Igen, úgy együtt, ahogyan mindennap láttam őket fürdeni, heverészni, nevetgélni úgy együtt, mondom, az és akkori ideáljaim voltak.

A férfi magas, szélesvállú óriás volt, jóságos kék szemekkel és színesfekete hajjal.

Az asszony pontosan féllakkora volt, mint az ura. Arányos, karcsú idomain majd mindennap másszínű trikó volt; egyformán jól állott neki valamennyi. Egészen véve sohasem láttam meg ilyen kedvemre való asszonykát. A rózsás arcból melegtökintetű, csillogó fekete szempár tekintett vidáman a világba. Gyönyörű volt az a szempár, az egész arccoska az ő édes mosolyával... de legszebb mégis a haja volt. A fiatal arcot hófehér fürtök vették körül. Micsoda pikáns keret. A nők irigykedve nézték, a férfiak bámulva. Órákon át elnéztem őket. Micsoda tragédia lappanghatott e korai öszülés mögött? Micsoda borzalmakat élhetett át valaha ez az asszony? Talán egy éjjel kigyulladt a ház amelyben laktak és ő nem tudott már az ajtón át menekülni? Kétségbeesett sikoltozásaira megjelent az ablakban egy férfi — pillanat — és már viszi is édes terhét a lángok közül. Ez a férfi természetesen a férj lehetett. Vagy talán... hajótörést szenvedtek a nyílt tengeren, napokon át hanyódtak egy mentőcsónakban s a törékeny teremtés haja egy éjen át fehérre változott?...

A rejtelet, mely annyira foglalkoztatta csapongó fantáziámat, nem sikerült megoldanom. De boldog meglepéssel töltött el az a tudat, hogy az asszonykát bőven kárpótolta a sors a kiállott szenvedésekért. Házassága mintaházasságnak látszott. Véletlenül ugyanott laktak, ahol én s a portástól csakhamar megtudtam a nevüket is: Nielsen Conrad főmérnök és neje Kopenhágából.

Az asztalom a közelükben volt s így este is élvezhettem őket. A mód, ahogyan bántak egymással, ahogyan nézték egymást, a nevetgélés, amiből ki nem fogytak, mind sejtetni engedte, hogy tökéletesen boldogok.

Ők persze senkit se vettek észre egymáson kívül s így nem sejtették, mit jelentettek ebben az időben számomra. Egy fájó szakítás még be nem hegedt seibeire. Kerestem akkoriban gyógyulást. Csalódtam s az egész jövőmet sivárnak, kietlennek és sórténekké láttam.

Ők voltak azok, akiknek a látása felrázott a kétségbeesésből. Ők jelentették nekem a boldogabb jövőt, a harmonikus életet amiért érdemes fáradni és küzdeni.

Ha bennük gyönyörködhettem, amint édes szavakat sugdostak egymás fülébe, vagy elnéztem azt a gondoskodást, amivel ez a csöpp asszony dédelgette azt a nagy óriást, ahogyan tányérjára rakta a legjobb falatokat, akkor ismét rózsásnak, sugárzóknak láttam a jövőndőt. Mások színházba, moziba járnak hogy drága pénzért egy kis illúziót szívjának magukba, én azt megkaptam mind ingyen és bérmentve, ott a tengerparton, mégpedig valóságban... igen, valóságban.

Már harmadik hete éltem ennek a boldog időnek a sugárzó közelében, mikor egy szép napon az én embereim eltűntek. Elutaztak anélkül, hogy engem erről előzetesen értesítettek volna. Pedig már a gyógyulásom olyan tökéletessé kezdett válni, hogy azon kaptam magamat hogy ismét szívesen foglalkozom a nőülés gondolatával. Miért ne? Ha ilyen nők is vannak, ilyen igazi asszonyok?... Csak meg kell őket találni... fel kell fedezni...

Mondom, a legrosszabbkor mentek el, meg-

gyógyítottak s aztán szó nélkül otthagytak faképnél.

Az évek múltak... az élet rohant tovább s én még mindig nem nősültem meg. A legnagyobb mértékben Nielsenéket okoltam ezért. Ha ők nem utaznak akkor el...

A minapában aztán talákoztam velők. Bécsben jártam. Egyik kávéház nagy ablakán ültek. Persze, rólam megint csak nem vettek tudomást, én azonban majdnem nekikrohantam örömben. Egy pillanattig! Aztán... kővédermedten bámultam rájuk: mi ez?!

A szép, magas férfi fekete haja majdnem fehérre változott... Istenem, az idő hogy eljár — és velem szemben ott ül (borzalom) kanárisárgára festett hajjal az én asszonyom.

Nem tudom szavakba foglalni, mit éreztem, mikor ezt a haját megpillantottam. A szerelmes csalódása semmi ehhez képest, hiszen ő csak egy nőben csalólik és hamar vigasztalást keres — én azonban — én az egész női nemben csalódtam.

Hogyan asszonyom, ön ezt merte velem tenni? Velem és az urával? Így becsapott és kijátszott bennünket? Mikor a férje szépen, jóakarattal megöszöl ön mellett, mikor mindenki a meghatóttágtól könnyezve nézne az önök összeillő, hófehér haját — akkor ön asszonyom egyszerre fogja magát és megfiatalodik tíz esztendővel? Cserbenhagyja öregségére a férjét és cserbenhagyja — jaja! — engem is aki vakon bíztam az ön hitvesi hűségében és ha nem látom meg kanárisárgán — talán meg is nősültem volna?...

De most vége! Ön megölte a nőbke vetett hitemet és megölte születendő gyermekeimet is.

Mert ezek után szó sem lehet róla, ne is remélje asszonyom, hogy én valaha is megnősüljek. Ha ön ilyenekre képes, mit várjak én a többi nő-től?

Arra riadtam fel, hogy a járókelők mosolygva mennek el melletttem. Uglátszik, felindulásomban kicsit hangosan monologizálhattam.

Dehát ők nem tudhatták és a kanárisárga-hajú asszony se tudta soha meg, hogy ő volt az oka annak, hogy agglégény maradtam.

Kisiklattak egy vonatot Palesztinában a terroristák

Jeruzsálemből jelentik: A terroristák kisiklattak Haifa és Lidda között egy tehervonatot. A mozdonyvezető és két vonatkísérő meghalt.

Pályázati hirdetmény

A Szent Vincés Irgalmas nővérek (Szeretet Leányai) romániai tartományának központja pályázatot hirdet egyik intézetének igazgató, sebész főorvosi állására. Pályázhatnak keresztény orvosok, akik több évi sebész-klinikai okirattal és bizonyítható gyakorlattal rendelkeznek és orvosi gépek (röntgen, diatermia, rövid hullám, pantostat stb.) kezelési módját és az orvosi praxisban való alkalmazást kellőképpen ismerik. Javaldalmazás megegyezés szerint. Pályázat küldendő: Szent Vincés Irgalmas nővérek tartományi főnöknőjéhez, Oradea (Nagyvárad), Strada Nogáll 5.

Bevezették a cenzurát a szudéta-német vidékeken

A szudéta-németek lapjai tüntetőleg beszüntették megjelenésüket

— Tudósításunk folytatása az első oldalról —

Prágából jelentik: A szudéta-német párt nevében rámutatnak arra, hogy február óta Hodzsa miniszterelnök ismételtelen megígérte, hogy a szudéta-német párt előzetes értesítése és meghallgatása nélkül jelentős intézkedéseket nem tesz. Ennek ellenére, noha a párt küldöttsége a miniszterelnökséggel állandó telefonösszeköttetésben állott, a kormány messzemenő intézkedéseket hajtott végre anélkül, hogy a szudéta-németekkel érintkezésbe lépett volna. A párt ultimátumát Frank képviselő terjesztette Hodzsa elé. Az ultimátum bevezető részében a szudéta-német párt vezetősége megállapítja, hogy a cseh határőrök és a cseh állam-szervek sok szudéta-németet megöltek és megsebesítettek.

Ilyen körülmények között a szudéta-német párt vezetősége úgy látja, hogy nem képes szabadon és befolyás nélkül tárgyalni a kormánnyal a szudéta-németség jogai és sorsa felől.

Ha a kormány nem teljesíti a statárium visszavonására, a csendőrség és a karhatalom visszavonására és a karhatalmi alakulatoknak a prágai kormány lakosságától való elkülönítésére vonatkozó követeléseit.

A kormány rendelete értelmében a sajtót az egész ország területén előzetes cenzura alá vetették és megtiltották a lapoknak, hogy a sorozatos incidensekről, a hivatalos jelentésen túlmenő részleteket közöljenek.

Szigoru telefoncenzurát is léptettek életbe.

A szudéta-német sajtóiroda lapját a Zeittot elkobozták, mert közölte a szudéta-német pártnak a kormányhoz intézett ultimátumát. A lap ugyanebben a számban bejelentette, hogy egyelőre beszünteti megjelenését, mert a szigorú cenzura miatt ugyanis lehetetlen lenne a helyi helyzet fejlődéséről a valóságnak megfelelő közléseket tenni. A lap a rádió hallgatását ajánlja olvasóinak. A sajtóiroda másik lapja, a Rundschau is beszüntette megjelenését, ugyanabból az okból, mint a Die Zeit.

Ejfélkor lejárt az ultimátum határideje. Egyelőre semmi változás

Prágából jelentik: Hivatalos helyen kijelentik, hogy a kormány nem válaszol a szudéta-német párt ultimátumára. A kormány nem fogadja el a javaslatokat, de formálisan nem is

utasítja vissza azokat. Megbízható értesülés szerint Frank telefonon közölte a szudéta-német párt követelését a Kolovrat palotával. Cseh részről erre azt válaszolták, hogy ilyen fontos dologban telefonon tárgyalni nem lehet. Ha tehát a párt e kérdésben összeköttetésbe akar lépni a kormánnyal, akkor ezt személyes érintkezés útján tegye.

Kedden este Benes elnökletével államtaná-

A kormány visszautasította a szudéták ultimátumát

A kormány éjjel körül befejezte tanácskozásait és rádióon közölte álláspontját, mely szerint

a szudéta-németek hozzáintézett ultimátumát nem fogadja el és felszólítja a szudéta-német pártot, döntsön, hogy békét akar-e, vagy háborút.

A kormány álláspontja az, hogy nem adhatja meg magát a pártnak és elhatározta, hogy a döntést Benes elnök jelenlétében az összkor-

Henlein a nürnbergi ünnepségeken Baldur von Schirach (jobboldalon) és G. Wagner között nézte végig a felvonulásokat

A Pyramidon-t sokszor

utánózzák.....

ezert kell mindig a «Bayer» keresztre ügyelni! Ez a jel arra figyelmezteti a vevőt, hogy a világhírű «Bayer» cég szavatolt gyártmányainak paratlan gyógyhatásáért, tiszta minőségéért és teljes ártalmatlóságáért a

Pyramidon
TABLETTÁK

valódiak csak a «Bayer» kereszttel

nácsot tartottak, mely az éjjeli órákban ért véget.

Újabb intézkedéseket nem határoztak el.

Az államtanács után Benes elnök a miniszterelnökkel és a hadügyminiszterrel tanácskozott. Éjfélig a szudéta-német párt részéről senki sem lépett érintkezésbe a kormánnyal, holott a kormány jelezte, hogy hajlandó a tárgyalásokat felvenni, intézkedéseit megváltoztatni és esetleg visszavonni, ha a szudéta-német párt teljes mértékben biztosítja a rend és nyugalom fenntartását. A kormány kezdeményezése nem érkezett válasz.

Ejfélkor letelt a szudéta-német párt által megszabott határidő határideje.

Prágai politikai körök várakozással tekintenek az elé, hogy történik-e valami a szudéta-német vidékeken.

mányzat hozza meg és a tett intézkedésekért maga az elnök vállalja a felelősséget. Prága mindent szerda reggeltől vár.

Németország Románia magartartása felől tapogatózik

Nürnbergből jelentik: A pártnapok alatt Djuvara berlini román követ hosszabb megbeszélést folytatott Weizsäcker német külügyi államtitkárral és Ribbentrop külügyminiszterrel. Kiszivárgott hírek szerint annak tisztázásáról volt szó, hogy Románia milyen álláspont-ra helyezkednék nemzetközi bonyodalom esetén. A megbeszélésekből eddig semmi sem került nyilvánosságra.

Belgium semleges marad

Brüsszelből jelentik: Spaak miniszterelnök a hétfői minisztertanácson kijelentette, hogy ragaszkodik a semlegességhez és Belgium semmiféle összeütközésben nem fog résztvenni.

Londonban lázas haditanácskozások folynak

Londonból jelentik: A szudéta-németek területén lejátszódott véres incidensek híre kedden délben érkezett Londonba. A kormány tagjai közül az ügynevezett belső kabinethez tartozó miniszterek délután három órakor tanácskozást tartottak, amelyen Chamberlain kivül Halifax külügyminiszter, Simon kincstári kancellár, Hoare belügyminiszter, Cadogan külügyi államtitkár és Wansittart, a kormány állandó diplomáciai tanácsadója vett részt. A tanácskozást 4 órakor félbeszakították és a miniszterek másfél óra múlva újra összeültek, de ekkor már jelen volt Inskip haderőfejlesztési miniszter, Hoare-Belisha hadügyminiszter, Duff-Cooper, az admirális első lordja, továbbá a légihaderő főnöke és a három fegyver-

nem több magasrangú képviselője.

Az angol kormány tanácskozásairól éjfélikor félhivatalos közleményt adtak ki. A közlemény megállapítja, hogy Hitler beszéde nem veszi eléggé számításba Anglia magatartását és azt a tényt, hogy Anglia kezdettől fogva felismerte a probléma fontosságát. E helyett a nürnbergi beszéd inkább azt a látszatot akarja kelteni, hogy Anglia és a többi demokrácia obstrukciós politikát folytat. Az angol kormány viszont azon a véleményen van, hogy tevékenységét pontosan az ellenkező irányban fejtette ki. London mindenképpen elismeri a szudéta-német követelések nagyrésztének jogosságát, másrésztől azonban azon az állásponton van, hogy a kérdés erőszakos megoldására írá-

nyuló kísérlet olyan erők latbavetésére vezetne, melyeknek kihatásai beláthatatlanok lennének. Bármiként is óhajtja az angol kormány a dolgok rendezését mégis teljesen lehetetlennek tartja, hogy Anglia távol tartsa magát olyan konfliktustól, melyben Franciaország területi sérthetlensége veszélyben forog.

Az angol kormány szerda délelőtt 11 órára rendkívüli ülést tűzött ki. Ezen már jelen lesz Delaware főpécsetőr is, akit táviratilag hívtak vissza Genfből Londonba. A Reuter szerint Delaware elutazása előtt Lengyelország genfi megbízottjával tanácskoztak.

A minisztériumok negyedében éjfélig nagy élénkség uralkodott. A miniszterelnökség épülete előtt kisebb csoportok váraçoztak.

A szudéták válasza: Népszavazást követelnek

Berlinből jelentik: Jól informált helyről közlik, hogy a szudéta-német párt eddig kifejezetten nem követelte ugyan a népszavazás elrendelését, de Berlinben úgy tudják, hogy rövidesen, esetleg már a szerdai nap folyamán a párt bejelenti erre vonatkozó követelését.

Szudéta-németek menekülnek Németországba

Prágából jelentik: Waldmünchen környékén 120 szudéta-német a cseh államrendőrség terrorja elől birodalmi német területre menekült.

Franciaország felkészült, de figyelmezteti Prágát, ne veszítse el a fejét

Párizsból jelentik: Daladier miniszterelnök kedden délután fogadta Bonnet külügyminisztert, majd az angol nagykövetet. Később a külügyminiszter a párizsi lengyel és angol nagykövettel tanácskozott. Este 9 órakor az angol nagykövet másodszer is megjelent Daladier miniszterelnöknél, akinél 20 percig időzött.

A hangulat kedd este Párizsban rendkívül ideges volt és a csehországi összetűzések-ről érkező hírek hatása alatt az az általános

vélemény került felszínre, hogy a véres események folytatódása esetén Németország beavatkozik az események alakulásába és saját eszközeivel gondoskodik a szudéta-németek védelméről. A félhivatalos Temps figyelmezteti Prágát, hogy uralkodjon idegein és ne veszítse el a fejét. Sarraut belügyminiszter és Patenotre gazdasági miniszter nyilatkoztak a sajtónak és hangoztatták, hogy a francia kormány minden eshetőségre gondolt, mindenre felkészült és gazdasági jelentőségű intézkedéseket is tett. Utalt Sarraut arra is, hogy Franciaországot ezuttal nem érné a nemzetközi bonyodalom olyan váratlanul, mint 1914-ben, mert már most megtörténtek a szükséges intézkedések.

Osusky cseh követ éjjel fél 11 órakor felkereste Bonnet külügyminisztert, akit tájékoztatott a cseh kormány a szudéta-német ultimátummal kapcsolatos válaszáról. Daladier miniszterelnök egy negyed órára hagyta el a miniszterelnökségi palotát és a következőket mondotta:

— A dolgok, úgy látszik, kialakulnak. Nyugodtan kell venni és hidegvérrel kell szembenézni a fejleményekkel.

Bonnet fél egy órákor távozott hivatalból.

Németország nem mozgósított!

Berlinből jelentik: A külföldön elterjedt német mozgósítási híreket ismétellen megcáfolták. Egyes vidékeken hadgyakorlatok folynak, de ezek a szokásos és minden európai országban tartani szokott őszi hadgyakorlatok kereteit nem lépik túl.

Prágából jelentik: A német mozgósítási híreket maga Prága is megcáfolja. Beavatott helyen kijelentik, hogy a legmegbízhatóbb értesülések szerint a német-cseh határon semmiféle csapatmozdulatot, vagy csapatösszevonásokat nem lehet megfigyelni.

A tudomány nem ismer határokat

Harcincezerszeres nagyítást ad az elektron-mikroszkóp

Berlin, szeptember hó.
A Siemens-művek kutatólaboratóriumában hat év óta dolgozik Bodo von Borries és Ernst Rusko azon, hogy az úgynevezett elektronmikroszkópból gyakorlatban is használható műszert csináljanak. Hat évvel ezelőtt fedezték fel, hogy milyen beláthatatlan lehetőség rejlik abban, ha az elektronsugarakat használják fel fény helyét a mikroszkóp alá tett parányi tárgyak megvilágítására. Míg a közönséges fényvel való megvilágításnál elméletileg is lehetetlen kétezerszeresnél nagyobb nagyítást elérni, az elektronmikroszkóp tízszer, sőt százszor ekkora nagyítást is adhat. Az elektronmikroszkóp természetesen nem ad látható képet, mert az elektronsugarak láthatatlanok, csak fényképezni lehet a nagyított képet. Üveglencsék nincsenek benne, hanem elektromágneses tekercsek, ezek törlik meg, illetve hajlítják szét az elektronsugarakat.

Most mutatták be a német tudományos világának Borries és Ruska az első kész ultramikroszkópot, mely már megközelíti a remélt harmincezerszeres nagyítást. Másfél méter magas, rendkívül bonyolult műszer ez az első elektronmikroszkóp

és milliommód milliméternyi nagyságú tárgyakat is láthatóvá, illetve fényképezhetővé tud tenni. 60–80 ezer Volt feszültségű áram szolgáltatja benne az elektronsugarakat, az egész műszertől három perc alatt teljesen ki lehet szivattyúzni a levegőt, amire azért van szükség, mert az elektronsugarak csak légüres térben tudnak haladni.

Légüres térben kell elhelyezni a megvizsgálandó tárgyat, a fényképlemezt és az elképzelt legnagyobb pontossággal kell fenntartani a tekercsekben keringő áram erősségét és feszültségét, különben az történnék, mintha a közönséges mikroszkópnál folyton változnék a lencsék görbülete.

Az ultramikroszkópot elsősorban az orvostudomány várja, mert azt reméli, hogy a segítségével felfedezi majd egész sor fertőző betegségnek mint a náthának, himlőnek, száj- és körömfájásnak a bacillusait, melyekről eddig csak annyit tudunk, hogy sokkal kisebbek, semmint az eddigi mikroszkóppal meg lehetett látni.

Öszágotak, sorsak...

*

Budapest, augusztus hó.
„... Dinnyét tessék venni!... A legízesebb fajtáknak... Tessék, tessék...”

Szívesen engedünk a csábításnak. Mindannyian leszállunk biciklikről és vidáman heveredtünk le az erdő szélén. De nemcsak mi kívántuk meg a már messziről is pirosító hatalmas görögdinnyét, hanem két külföldi gépkocsi japán utasai is vidáman falatozták az országuti melegben valóban üdítő sárga és zöldbűtöket.

Pihenés közben még jobban élvezhettük az országut mozgalmas életét. Eleinte kíváncsiságból számoltuk a mellettünk elrobogó gépkocsikat, de háromszáz körül lankadtan lemondunk erről az „élvezetről.” A motorosokat és biciklistákat meg se kíséreltük. Majd azon járadoztunk, hogy már messziről felismerjük, hogy a világ melyik részéről, melyik országból közelednek felénk. Mert nemcsak holland, svéd, finn és más európai, hanem nem egy északamerikai és mexikói gépkocsi utasaival is integettünk egymásnak.

Egyszerre valami furcsa járműre leltünk figyelmesek. Mikor közelünkbe értek, láttuk csak, hogy egy „bedöglött” motorbiciklit húz három-négyméteres kötélén egy másik. Mert ilyenkor nem számít, hogy német vagy francia, kínai vagy japán a bajbajutott, az országut utasai, kirándulói készségesen sietnek egymás segítségére.

Ahány embert láttunk, annyi színes kép rögződött emlékezetünkbe. Volt olyan, aki pulloverrel, sálakkal óvta magát a szélről, mások ugyanakkor uszórúhában rótták a kilométereket. Az emberek külseje is igen tarka képet nyújtott. De milyen érdekes lenne megtudni utójuk különféle célját, okait — beszélünk éppen egymás között, — mikor egy beköltött fejű öreg néniére és egy tízévi körüli, mezítlábás fiúcskára lettünk figyelmesek, annál is inkább, mert a legközelebbi lakott helytől 17–18 kilométernyire lehettünk.

Az országut közepén álltak és kézzel-lábbal integettek egy feljűk haladó gépkocsinak. Közelebb érve megállunk és kíváncsian várjuk a fejleményeket, vagyis inkább azt, hogy felveszik-e az öreg néni és a kisfiút, mert hiszen azt sejtettük, hogy abban mesterkednek. A gépkocsi valóban megállt, s már-már azt hittük, hogy nem hiába integettek neki, mikor ajtója ismét becsukódott és könyörtelenül elrobogott. Erre felénk tartottak és elbeszélte az öreg néni, hogy már nem első ízben jártak így, de az egyikben nem volt hely, a másik nem Pestre ment s így tovább, mindegyik mondott valami akadályt.

Beszélgésünk további folyamán megtudtuk, hogy már harmadik napja jönnek Sopron megyéből és Pestre igyekeznek.

— Pestre vitték a fiamat katonának — tetszik tudni — és azt irták onnan a faluba, hogy eltört szegénynek a lába és kórházba vitték. S bár nagyon szegények vagyunk, vonatra nem telik, mégis meglátogatom a fiamat, — folytatta könnyes szemekkel. — Sokat kell még menni — tette hozzá — hogy faluhoz érjünk, mert ott csak akad egy-egy szekér, amelyik elvisz egy darabon.

Megilletődve válaszoltunk kérdésére: — Bizony a legközelebbi faluig 18 kilométert kell megtenniük. Pesttől meg 122 kilométerre vagyunk.

— Pedig mi holnap délre ott akarunk lenni — mondta és már indultak is tovább.

SZABÓ KLÁRA.

Új könyv!

P. Trefán Leonárd:

Mosolygó tájak

A kiváló hitszónok és író művészi írásainak legújabb gyűjteménye. Ára: 50 leí és 15 leí portó.

SOK TIZEZER
megelégedett vevő bizonyítja, hogy a
„ZEPHIR“
kályha az összes kályhák között a
LEGJOBB
10 kilogram fával fűt **24** órán át.
Gyártja: **Szántó D. és fia, Oradea**
„ELITE“ tüzhely kályhagyára
Kapható mindenütt. Kerlen díjtalan árjegyzéket.

Hazaszállították Kolozsvárra báró Bánffy Ferenc holttestét

Szerdán délután volt a temetés, óriási részvét mellett

Kolozsvárról jelentik: Az erdélyi magyarság nagy halotyjának, a Budapesten elhunyt báró Bánffy Ferencnek holtteste kedden este érkezett meg Kolozsvárra.

A család a haláleset alkalmából a következő gyászjelentést adta ki:

Losonczy báró Bánffy Ferencné, Széplaki báró Petrichevich-Horváth Hortense a maga, valamint az elhunyt fia: Losonczy báró Bánffy Dezső, neje Római Szentbirodalmi Széki gróf Teleki Irma és gyermekei: Ella és Katinka, testvére: Losonczy báró Bánffy Alice férjezett báró Feilitzsch Berchtoldné, férje és gyermekei, Losonczy báró Bánffy Dóra férjezett Reimann Ernőné és férje, valamint a széleskörű rokonság nevében megtört szívvel jelenti, hogy felejthetetlen emlékü szerető férje, a legjobb édesapa, testvér és rokon Losonczy báró Bánffy Ferenc folyó évi szeptember hó 10-én, Budapesten, életének 69-ik, nagyon boldog házasságának 19-ik évében, hosszas szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének.

Az elhunyt főur földi maradványait Budapesten a Kerepesi-uti temető halottas házában a folyó hó 12-én beszentelték, majd a kolozsvári temető halottas házából szeptember hó 14-én délután 4 órakor a református egyház szertartása szerint helyezték örök nyugalomra, az egész város társadalmának osztatlan, mély részvéte mellett.

Milyen intézkedések várnak azokra, akiket a felülvizsgálati bizottság alkalmasnak talál katonai szolgálatra

Bucurestiből jelentik: A Timpul című lap a katonai felmentettek felülvizsgálatával kapcsolatosan a következőket közli:

„Minden érdekelt behívót kap. Ha ki akar valaki bujni a felülvizsgálat alól azzal, hogy nem jelenti be valódi lakcímét, vagy nem jelentkezik — vagy bármely más módon — a törvényes következményeket fogják viselni, mert felmentési okiratuk érvénytelené válik.

Mi történik azokkal, akik a felülvizsgálat során egészségesnek találtak? Ha 27 évesnél fiatalabbak, azonnal bevonultatják őket.

Ha olyan eset merül fel, amikor megbizonyosodik, hogy a betegség — amelynek alapján felmentették az illetőt, nem létezhetett a felmentés idején, süketség, stb. a felülvizsgálat nyomában hadbírótság elé küldik.

Az 1900. előtt születettek nem kerülnek felülvizsgálat alá, kivéve — ha különböző halasztások folytán, az 1922—1936. közötti kontingensek valamelyikéhez tartoztak. Ez esetben korra való tekintet nélkül, felülvizsgálat alá kerülnek.

Ismétellen közöljük, hogy a családfenntartás címén felmentettek, valamint az ideiglenesen orvosilag elhalasztottak (amánati) nem kerülnek felülvizsgálat alá.

Törvénytervezet készül a nyugdíjtörvény módosításáról

U kulcs szerint számítják majd ki a nyugdíjakat

Bucuresti. Saját tud. A kormány törvénytervezet készített, amely módosítja az 1925. évi nyugdíjtörvényt. A javaslat egységesíti a nyugdíjakat és eltünteti azokat az egyenlőtlenségeket, amelyeket a korábbi törvény szerinti nyugdíjmegállapítások előidéztek.

A törvényjavaslat szerint 35 évi beszámítható szolgálat után a következőképpen alakul a nyugdíj, az utolsó három évben élvezett fizetés középátlavá alakul: 90 százalék, a 4000 lelig terjedő középátlavá: 89 százalék, a 4001-től 6000 lelig bezárólag: 88 százalék, a 6001-től 8000-ig: 87 százalék, a 8001-től 10 ezerig: 86 százalék, a 10.001 leltől 12 ezerig: 85 százalék, a 12.001 leltől 14 ezerig: 84 százalék, a 14.001 leltől 16 ezerig: 83 százalék

18.001 leltől 20 ezerig: 82 százalék, a 20.001-től 22 ezerig: 81 százalék, a 22.001 leltől 24 ezerig: 80 százalék, a 24.001 leltől 26 ezerig: 79 százalék, a 26.001 leltől 28 ezerig: 78 százalék, a 28.001 leltől 30-ig: 76 30001 leltől 32 ezerig: 75 százalék, a 32 ezertől felfelé.

Tíz éves beszámított szolgálat után a nyugdíj a 35 évre kiszámított nyugdíj 25 százalékát ezémitják; a minimális 10 év utáni minden esztendőre pedig ugyanannak a nyugdíjnak 3 százaléka adódik az alapösszeghez.

A törvényjavaslat, amely számos egyéb módosító intézkedést tartalmaz, jelenleg a Consiliul Legislativnál van.

Az egész világon lázasan építik a tankhajókat

Amerika vezet a tankhajók terén is

Newyorkból jelentik:

Az Egyesült Államok tengerészetének rendelkezésére a Standard Oil több 16.500 tonnás tankhajót épít, ú. n. „Super-tanker“-eket, hogy a világkereskedelemben megnövekedett nyersolajszállítást zavartalanul, kellő időben bonyolíthassák le. Ebben a tekintetben az egész világon hiányszágok vannak.

Mint egyéb területeken a tengeri kereskedelmi hajózásnál is, bizonyos áruk szállítását külön, specializált flották végzik, vannak hús-, banán-, szénszállító, stb. gőzösök. Ma egyike a legfontosabb szállítmányoknak a nyersolaj és a nyersolajtermékek továbbítása, amit hatalmas flottájával is bizonyít.

Ez év elején tízmillió tonnát képviselt, közel ötödét az egész világkereskedelmi hajópark tonnasúlyának. Ebből 70 százalék a Standard Oil a

Royal Dutch Shell és az Anglo-Iranian trösztök tulajdona, utánuk Norvégia következik 1.730.000 tonna súllyal. Maguk a norvégek nem termelők és nem fogyasztók, hanem nemzetközi szállítványozók. Kikre rá vannak szorulva a nagy termelő és fogyasztó államok, mert nincs megfelelő flottájuk. Így Olaszországnak az év elején csak 72 tankhajója volt, 365.000 tonnával, Japának 227.000, Németországnak csupán 60.000 tonnasúly állt rendelkezésére.

Most az egész világon lázasan építik a nagyteljesítményű tankhajókat, hogy az államok lehetőleg saját járműveiken szállíthassák olajrukat és ennek elensúlyozása az amerikai tengerészet intézkedése, vezetőszerének megtartása érdekében. Az építés alatt álló új tankhajók összsúlya meghaladja az egymillió tonnát.

A Népszövetség feladta a saját fontosságába vetett hitét

A svéd külügyminiszter nagyérdekességű beszéde

Genfből jelentik: A népszövetségi ülésszak alkalmából Genfben tartózkodó diplomátákat majdnem kizárólag Hitler kancellár beszéde foglalkoztatja. Általában az a vélemény, hogy a beszéd sem nem javította, sem nem rosszabbította a helyzetet. Reméjük, hogy Runciman lord tovább folytathatja tárgyalásait. Az a tény, hogy Genfben éppen a jelen pillanatban husz külügyminiszter tartózkodik és valamennyien a békes rendezés hívei, rendkívül nagy erővel esik latba a nemzetközi helyzet megítélése szempontjából.

Landler svéd külügyminiszter a Népszövetség közgyűlésének keddi, első nyilvános ülésén beszédet mondott.

— A legutóbbi időben — mondotta többek között — sajnos, azt tapasztaljuk, hogy nem a Népszövetség ítélőszéke előtt fog eldőlni a világ sorsa. Óvakodnunk kell attól, hogy elhamarkodottan mondjunk ítéletet a Népszövetség jövője felett, de ugyanakkor céltalan lenne illuziókban ringatni magunkat.

Hollandia kiküldötte hangoztatta, kormánya nem engedné meg, hogy bármely kölcsönös védelem céljából idegen csapatok vonuljanak át területén. A kisállamok részére a teljes pillanatszerűbb állásfoglalás.

A „Curentul“ heves támadása a genti Népszövetség ellen

Bucuresti. Saját tud. A *Curentul* keserű hangon támadja a Népszövetséget a csehszlovák eseményekkel kapcsolatban.

— Miért nem ül össze — kérdi a *Curentul*, — a Népszövetség minden állama, hogy ünnepélyes ülésen vizsgálat tárgyává tegye a csehszlovák ügyet? Miért nem állapította meg azt a magatartást, amelyet egy államnak el kell foglalnia, hogy összeomlását elkerülje? Miért nem állapított meg egy Németország számára kötelező megoldást, amelyet minden állam támogatott volna? Még csak szóba se merte hozni a Népszövetség ezt a problémát. A közvetítés szerepét egy magánemberre, *Runciman* lordra bízták, mialatt a Népszövetség neveltséges komolysággal tárgyalja a mozipolitika kérdését.

De nincs is ma idő leszögezni egy vágyalom haldoklásának ezt a szegényletes végeseeményét.

Ujdivaság!
Bitter Mathis:
Az Ur szántóföldje
Prédikációk földműveseknek.
Ara füzve 125 lei és portó.

A tenger segíti — a finn gazdasági fejlődést

Helsinki, szeptember hó.
A népek sorsát a tenger hordja. Nagy nemzeteket hatalmassá, kis népeket szerencsésé tesz a végtelen víz. A nagy és örök lehetőség a messzeség felé a tengerparti embert lelkiileg is, fizikailag is nagy vállalkozásokra teszi alkalmassá. A legnagyobb vállalkozása pedig a világnak az volt, amikor az első ember néhány összetákoltszálfára, egy meredek árchozra, egy vitorlára és egy kormánylapátra rá merete bízni a maga sorsát. A görögök minden emberi nagyság közül ezt tartották elsőnek. Shopoklesz mondja:

„Sok egyszerű van a földön,
Köztük az ember a legnagyobb;
Átkel a haragos tengereken
Előtörve merészen
A déli szél alatt...”

A latinok büszke mondása, hogy: „Élni nem szükséges, hajózni szükséges”, világbirodalmat teremtett s amikor a vikingek első vakmerő hajósa a maguk egyszerű evezős dereglyéin óceáni útra keltek és Grönland elérésével először fedezték fel Amerikát, ugyanakkor pedig uralmuk alá vetették a Földközi tenger nagy részét, — megmutatták, hogy a tenger a hatalom és az emberi jólét legnagyobb ígérete.

A tenger rendkívüli jelentőségére elsősorban Angliát szokás ma idézni, ami természetes is, hiszen a kis brit királyságot a tenger tette a világ nagy részének urává s „A rules Britannia” ma is diadalmasan zeng az óceánok felett, amelyekről gőgösen mondják az angolok: azért van a legtöbb joguk hozzájuk, mert ők etették őket évszázadokon át.

De hogy a tenger valóban milyen óriási lehetőségeket, milyen rendkívüli adottságokat teremt a partján élő népek számára, azt még sokkal erősebben mutatja meg a kis népek története. A hollandi és portugál gyarmatbirodalom örök példái a tenger hatalmának. Ez azonban a modern gazdasági életben talán mégis leginkább az Észak kis országainak sorsában és jólétében mutatkozik meg.

Dánia például magas színvonalú földművelésének és állattenyésztésének s egyes, különlegesen nagyszerű iparának ellenére még legmagasabb nemzeti jövedelmeinek idejében is kereskedelmi mérlegének állandó passzivitásában szenvedett fizetési mérlege azonban mégis mindig aktív volt s ezt hajózása tette — és a vele kapcsolatos nagy tengeri biztosítás. Mert például a Déli tengeren a közlekedést ma is elsősorban dán hajók bonyolítják le. De Norvégia, amely mai gazdaságát az ember, az erdő és — a tenger szövetségének köszönheti, szintén rendkívüli erőt és gazdagságot jelent annak ellenére, hogy népe csekély számú, éghajlata pedig zord. A svéd hajózás ugyanezt jelenti a harmadik skandináv ország számára. Az elmúlt századokon a skandináv országoknak politikai, katonai súlyát is elsősorban tengerészetük adta s ha ezt el is veszítették jelentőségük a világ kereskedelmében még mindig igen számottevő.

A mi messze Északra került testvérünk, a finn nemzet életében is különleges nagy szerepe van a tengernek, amelyet Finnország különös földrajzi adottságai folytán és a mérnöki tudomány segítségével a sok-sok ezer tóval és ezen keresztül a finn szárazföld belső részével állandóan hajózható csatornák kötnek össze.

A finnek tengeri múltja

nem olyan dicsőséges és nem is olyan régi, mint skandináv szomszédaié. A finnek csak a XVIII. században kezdték kiépíteni kereskedelmi flottájukat. A középkorban a tengeri forgalmat Finnország és a külföld között a balti Hanza-városok bonyolították le. Az orosz uralom azonban a maga hajózása és kikötői — Kronstadt Riga és Reval — érdekében igyekezett elnyomni a flotta fejlődését, amely különben érzékeny veszteséget szenvedett az orosz-török háborúkban, amikor a Földközi tengeren élénk kereskedelmet folytató finn hajóknak jelentékeny része elpusztult. A vitorlás hajózás letűnése ezt a finn kereskedelmi hajórajt különben is halálra ítélte s Finnországnak a XX. század elején meg kellett kezdeni tengeri hajózásának egész átalakítását, ami az orosz elnyomás alatt igen nehezen ment előre s csak a felszabadulás utolsó húsz esztendejében vehetett erősebb lendületet

Eppen ezért Finnország kereskedelmi flottája nem túlnagy. A legutolsó adatok szerint (1937) 873 hajóval rendelkeztek.

Finnország legfőbb kikötője a főváros: Helsinki, amelynek hajóparkja az ország egész flottájának 43 százalékát teszi ki. Utána jön az Aland-szigetekbeli Mariehamn Turku és a nagy gyárváros Viipuri. A belső tavi kikötők közül a gyönyörű fekvésű Savonlinna a legnagyobb jelentőségű.

A finn kereskedelmi és személyszállító hajózás

nemcsak a balti államokkal tart fenn rendszeres járatokat, hanem Nyugat-Európával is, sőt a földközi-tengeri Levantéval és természetesen Amerikával is. Az 1928-tól 1931-ig tartó mezőgazdasági válság idején Finnország tengeri forgalma visszaesett, azóta azonban ismét emelkedik és az utolsó három évben kikötőinek forgalma 10—12 millió netto regisztratónát tett ki. Ebben természetesen a kikötőket érintő külföldi hajók is bennfoglaltatnak. A finn flotta az ország külkereskedelmében igen jelentékeny szerepet játszik, az import 48 százalékát, az export 35 százalékát bonyolítja le finn hajók, míg ebből a többi a svédek (17), a németek (14,5), a dánok (8), az angolok kb 5,5 százalék között oszlik meg.

A tengeri forgalom Finnországból elsősorban Angliá felé irányul, mert ez a teljes tonnage-forgalom kétötödét részét foglalja le. Utána következnek Németország, azután Belgium, Svédország, az Egyesült Államok és Hollandia.

A személyszállítás adatai szerint körülbelül 100—110 ezer embert szállítottak évenként, ezek közül mintegy 70 ezer turista.

Az északi időjárás néha kedvezőtlenül be-

Csak az állam hálóival lehet lazacot fogni a finn vizeken

A tenger másik nagy ajándéka partjainak boldog birtokosai számára — a hal. A halászat az északi országok egyik fő gazdasági ága, amely igen sok embernek ad kenyeret, még többnek ételmet, az egész országnak pedig igen komoly bevételket. Finnországban a halászat kisebb-jelentőségű része állammonopólium mert a lazacfogás a tengeren és a finn édesvizeken is kizárólag az állam joga.

A Balti tenger öbleiben a halászat sokban eltér az Északi tenger halászatformáitól s néhány szempontból inkább a tavihalászathoz hasonlít. Ennek egyik oka, hogy a Balti tenger, de különösen annak finn öblei, sóban aránylag szegények s így sok olyan halfajta él bennük, amely voltaképp édesvízi származású és amely az Északi tengeren már ismeretlen.

A lazachalászat az utolsó években áttérődött a finnországi folyókra és tavakra, ugyanígy van az angolnáé, amely egyik legjövendőbb halászati ág. Természetes, hogy fontos szerepet játszik itt is a hering, — mint általában az északi halászatban — Heringből az utolsó években 12—14 millió kiló kerül kifogásra és feldolgozásra.

Van azonban finn halászat, amely kizárólag a nagy tengeri halászatot jelenti, ez a Jeges tenger partvidékéé. Finnország jegestengeri partja igen

Lelkigyakorlatos könyvek:

Csávossy Elemér S. J. **Örökigazságok.** Teljesen kidolgozott lelki-gyakorlatos beszédek 3, 5, 8 napos lelki-gyakorlatok anyagával. Ara kartonkötésben 235.— Lei

Csávossy Elemér S. J. **A nagy Király nyomdokain.** A Szent Ignac-féle lelki-gyakorlatok második hetének anyaga az Ur Jézus életéből kinszenvedésig terjedő idő mesteri feldolgozásával. Ara kartonkötésben 235.— Lei

Csávossy Elemér S. J.: **Kereszt és feltámadás.** Az Ur kinszenvedése, megfeszítése, mennybemenetele stb. anyagának remek feldolgozása Szent Ignac lelki-gyakorlatos felépítése szerint. Ara kartonkötésben 325.— Lei

Blazovich Jakó O. S. B.: **A csend mélysegeiből.** Költői szavak, mélyen szanto, remek, eredeti gondolatokban gazdag lelki-gyakorlatos elmélyedések. Ara kartonkötésben 105 Lei

Schmidt Béla dr.: **Lelek az életbel.** Lebilincselően érdekes, modern példákban feldolgozott lelki-gyakorlatos példák. Kartonkötésben 115.— Lei

folyósolja a hajózást, több olyan kikötője van, ahol a jég az év egyes részeiben gyakran akadályozza a közlekedést. Még Helsinkivel is megtörtént, hogy a jég miatt a kikötőt zárva kellett tartani, ami ellen azonban az utóbbi két évben már hatalmas jégtörő hajókkal védekeztek teljes sikerrel.

szerecsés éghajlatú, a Jeges tenger ott sohasem fagy be, mert a Golf áram mellett vonul el és éppen ezért — dacára a Sarkhoz való közelségének — növényzete sem arktikus. A halászat is zavartalanul folyik hát és igen jelentékeny halmennyiséggel járul hozzá ennek a finn gazdasági ágának a jövedelmezőségéhez.

A finn halászat produkciója azonban elsősorban a belföldi élelmezés szükségleteire szolgál, exportra csak a hering, lazac és angolna kerül, ez utóbbi kettő azonban különösen Anglia és Németország felé egyre nagyobb mennyiségben.

Végeredményben azonban nem szabad elfelejteni, hogy Finnország elsősorban mégis csak mezőgazdasági állam, de olyan különleges ipari termeléssel, amely kultúrát szállít a világ minden tájára. A tenger jelentősége Finnországban tehát mégis mindenekfelett mint az áru legolcsóbb és legegyszerűbb szállítási útja szerepel, mert végtelen lehetőséget nyújt a finn mezőgazdasági és ipari termelés számára. Különösen pedig a fa és furnir- és cellulóze-kivitel terén, hiszen ezek az áruk ma az egész világon óriási keresletnek örvendenek. A tenger az, amelynek hullámzó hátán ezek a finn áruk a világ minden részébe elkerülnek s dicsőséget és — igen sok pénzt szereznek északi testvéreink boldog országának.

Iskolatáska

Aktatáska

saját gyártmány s így legolcsóbban

Vulcan

HARTMANN

Nagyvárosi Bulevardi Regele Ferdinand No. 1.

HIREK

MAGYAR LAPOK
Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5

ELOFIZETÉSI ARAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy óra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István.**
Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Gyenge légáramlás, túlnyomóan derült idő, a hőmérséklet kissé emelkedik.

BEFEJEZŐDÖTT AZ ARADMEGYEI KIRÁLYI VADÁSZAT. Bucaresti. Saját tud. A királyi vadászat hétfőn este befejeződött Arad megyében. A királyi és kísérete udvari különvonaton a bászai vadászterületre utazott.

Újból szabályozták Szatmáron a liszt- és kenyérrájakat. Saját tud. Megirtuk, hogy a város vezetősége új liszt- és kenyérrájakat léptetett életbe. Közben az új árakat felfüggesztették, mert a pékek és a kereskedők kimutatták, hogy az arszabályozó bizottság több szempontot nem vett figyelembe. Az új árak a következők: 0-ás liszt nagyban 8.20, 2-es 7.60, 4-es 7.20, 6-os 6.20. Kicsinyben: 0-ás 9, 2-es 8.50, 4-es 8, 6-os 7 lei különként. Kenyérrájak: Luxuskenyér 9.50 fehér 8.50, félbarna 7.50, barna kenyér 7 lei kilogrammonként.

Széneladás nagyban és kicsinyben.

Szállítunk prompt bármily mennyiségben és minőségben, gyárak, ipartelepek, kovácsműhelyek központi fűtések és házi tüzelés céljára: kőszén, kokszt, kokszt — és szénbrikettet, faszén és kovácszszenet.

BAZILLI M. és DEÁK L.
mérnöki és kereskedelmi irodája

A „LUMEN” izzólámpák főlerakata:
Nagyvárad, str. Dr. Aurel Lazar 1.
(Park szálló épülete) — TELEFON: 35-36.

ANGOL KÖZGAZDÁSZ BUCURESTII LÁTOGATÁSA. Bucarestből jelentik: Hétfőn este érkezett a fővárosba Archibald Ghisholm a Londonban megjelenő Financial Times szerkesztője. Az angol újságíró bucarestii tartózkodása alatt találkozik a román közgazdasági élet vezető férfiival.

Összeronsolt a cséplőgép egy munkást. Szatmár. Saját tud. A szatmármegyei Terebes község határában borzalmas szerencsétlenség történt. Mecker Antal 26 éves földműves a cséplőgép-nél dolgozott. A gép tetején az etetőbe dobta a kéréket. Eddig még meg nem állapított okból a munkás megszédült és félrelépett. Közben elvesztette az egyensúlyt és a cséplőgép dobjába zuhant. Szerencsére a munkások idejében leállították a gépet, amelyből összetépett tagokkal szedték ki a fiatal földművest. Kórházba szállították, ahol gondos ápolás alá vették. Az orvosok nem bízzák a Mecker felépülésében.

JÁTÉKSZEREK NAPI BÉRLETRE. Moszkvából jelentik: Moszkvában több olyan gyermekjátékkereskedés működik, ahol játékszereket lehet napi bérletre kölcsönözni, akár a könyveket máshol a kölcsönkönyvtárban. A kölcsönzött játékokat a gyermekek hazavihetik és mikor megúnták, visszahozzák és becserélik. A „Vecsernája Moszkva” című lap sok szülő panaszát közli, hogy a játékszerek nagyon ritkák és a választék nagyon csekély.

Mikor indulnak a máriaradnai zarándokvonatok?

Nagyvárad. Saját tud. A mária-radnai zarándokut Rendelősege a következőket közli a zarándokokkal:

Az első vonat Szatmárról indul szeptember 17-én, délelőtt 10 óra 50 perckor. Szatmáron felszálló helységek a következők: Erdőd 31, Nagybánya 37, Láposbánya 17, Béltek 24, Nagybocksó 4, Borsá 1, Batiz 28, Hosszmező 12, Rónaszék 20, Dara 3, Halmi 12, Avasfelsőfalu 27, Józsefház 19, Lázári 57, Sárköz 41, Kőkényesd 50, Szatmár I. 371, Szatmár II. 115, Szatmár Szent János plébánia 45, Aknasugatag 3, Szilágyvesz 2, Turterebes 34 utassal.

Gilvácson (kb. 11 óra 20 perckor) Barlafalu 2, Madarász 10, Szakas 6, Szimfalu 16, Sándorfalu 34, Krasznateres 29 és Homorod 25 utassal. Nagykárolyban (kb. 11 óra 50 perckor) az eddig jelentkezett 201 nagykárolyi utas, Nagymajtény 72, Királydaróc 57, Tasnádszántó 30, Tasnád 18, Erőndszent 18 és Börvely 41 utassal. A második vonat összetételét és pontos indulási idejét holnapi számunkban közöljük.

Mihez tartás végett közli a rendezőség, hogy minden plébános még 10 százalékos utastól vehet, akiknek a menetdíját a felszállás alkalmával fogják kifizetni. Ideiglenes jegyeket nem bocsátanak ki, hanem kérik a plébánosokat, hogy adjanak egy kis elismervényt utasaiknak, amelyeket a vonaton, a hivatalos jeggyel fog kicserélni a Rendezőbizottság. Akik egyéni vagy tömegszállást kértek, ebbeli kérelmük a mária-radnai ferencendi házfőnökség útján elintéztet nyert. A vonatot Zitzmann Ferenc, nagyváradai püspöki irodaigazgató fogja kísélni, aki mindent elkövet, hogy az elhelyezkedés a legismábban menjen végbe. A plébánosok külön is figyelmeztessék hivaikat, hogy mindenkinek lesz helye, éppen azért kerüljenek el minden idegeskedést.

Külön megjegyezzük, hogy mindenki óvakodjék az ilyenkor elkerülhetetlen zsebtolvajoktól. Legjobb elv: Mindenki vigyázzon magára és a szomszédjára.

Herceg Ferenc nem akarja ünnepeletni magát hetvenötödik születésnapján. Budapesti jelentik: A legnagyobb és legünnepelettebb magyar írók egyike, Herceg Ferenc szeptember 23-án tölti be 75-ik életévét. Ebből az alkalomból a Nemzeti Színház több nagyszerű darabját tűzte műsorra és az egyes írói és társadalmi egyesületek is nagy szabású ünneplésre készültek. Most azután Herceg Ferenc, a pesti lapokban egy kis közleményt tett közzé, amelyben kategórikus rövidséggel bejelenti, hogy minden ünnepelet elől visszavonul. Herceg Ferenc érdekes levele egyébként a következő:

Bármilyen jólesőnek és lekötelezőnek érzem egyébként az emberi rokonszenv megnyilvánulását, 75-ik születésnapom alkalmából, tisztelettel és szeretettel arra kell kérnem barátaimat, jóakaróimat és a velem összeköttetést tartó egyesületeket és intézményeket, hogy ezuttal a megemlékezés és üdvözlés minden formáját mellőzni sziveskedjenek. Ennélbőven ezekben a napokban nem is leszek Budapesten. Herceg Ferenc.

HAT HETRE BEZÁRTÁK A MOSZKVAI NYILVÁNOS KÖNYVTÁRAKAT. Moszkvából jelentik: A szovjetországi belügyi népbiztoság utasítására hat hétre bezárták Szovjetországot valamennyi nyilvános vidéki könyvtárát. A bezárt könyvtárakban „tisztogatást” hajtanak végre. Ez a tisztogatási akció azonban egyelőre az államellenes könyvek ellen irányul. Kiderült ugyanis, hogy a nyilvános könyvtárakból nem távolították el kellő gondal a trockijista írók könyveit.

Agyonlőtte magát egy nagyváradai tisztviselő. Nagyvárad. Saját tud. Balog Árpád, a „Romcoling” cégjegyzője, a váradvelencei zsidó temetőben Browning-revolverrel agyonlőtte magát. Mire rátaláltak, halott volt. Az öngyilkos tisztviselő három bucsulevelet hagyott hátra. Valószínű, hogy tettét gyogyíthatatlan betegsége miatti elkeseredésében követte el.

Nagy orvoshiány van Lengyelországban. Varsóból jelentik: A lengyel falvakban igen nagy az orvoshiány. A szemj közegészségügyi bizottsága törvényjavaslatot készített elő, amely szerint a jövőben minden végzett orvos két évet vidéki praxisban kell, hogy eltöltjön. Lengyelországban jelenleg 12.600 orvos működik, de a vidék egészségügyének megszervezése huszonöt-ötzet ténne szükséges. Sajnos, a gyakorló orvosok 61 százaléka 28 nagyvárosban zsúfolódott össze. A falu oly módon próbál az orvoshiány ellen küzdeni, hogy u. n. orvosszövetkezeteket alapítanak, amelyek fixfizetéssel orvosokat vesznek fel s az orvosoknak kötelességük, hogy a szövetkezet tagjait ingyen kezelésben részesítsék.

A VÖRÖSREZBŐRŰ INDIÁNOK GYORSABBAN SZAPORODNAK, MINT A FEHÉREK. Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok vörösrézború indián lakossága, amelyet valaha kihalt fajnak tekintettek, a legújabb népszámlálás szerint gyorsabban szaporodik, mint a fehérek. Számuk az év elején 337.366 volt, azaz 24.7 százalékkal több, mint 1900-ban.

Bombabiztos bányákba raktározza el Anglia élelmiszertartalékát. Londonból jelentik: Az angolok, mint már hírül adtuk, minden eshetőségre készen, óriási mennyiségű élelmiszert készlet elraktározását kezdték meg. Csak nemrég határozták el hatalmas gabonarakta építését, máris a raktárhiány leküzdésére irányuló újabb érdekes kísérletbe fogtak. Dél-Walesben egy használaton kívül helyezett bányát, amelynek tőrnai 800 méterre nyulnak a föld alá, alakítanak át és rendeznek be földalatti raktárak céljára, ahol nagymennyiségű lisztet és egyéb élelmiszert akarnak tárolni már most a következő télre. Ha ez a kísérlet beválik, jövőre más bányákat is felhasználnak hasonló célra. Ennek nemcsak azért volna igen nagy jelentősége, mert ilyen módon óriási mennyiségű élelmiszert beraktározásának kérdése — éppen a legsűrűbben lakott iparvidékeken — nyerne aránylag könnyű megoldást, hanem azért is, mert ezek a raktárak légi támadások esetén bombabiztos elhelyezést jelentenek a beálló felhalmozott élelmiszereknek.

ARANYMEZŐT FEDEZTEK FEL A BAAL-FOLYÓ PARTJÁN. Oranje szabadállamban, a Baal-folyó partján, Klerskderp és Theuissen között, mintegy kétszáz négyzetkilométernyi területen igen gazdag aranymezőt fedeztek fel. Ezen a területen szegénysorsu telepések éltek, akik most máról-holnapra gazdag emberekké lettek. Az aranymező felfedezésének hírére messzi vidékről megindult a népvándorlás.

Hatszáz hód az amerikai közalkalmazottak lajstromán. Newyorkból jelentik: Az amerikai kormány hatszáz hódot vett fel a közalkalmazottak lajstromára. A hódokat Idaho állam folyói és patakjai mellett fogják szabadon bocsátani, ahol gátak építésére van sürgős szükség a alacsony vízszint megakadályozására. Emberkézzel épített gátak 300.000 dollárba kerülnek, a hódok darabonként 8 dollárjába kerülnek az államkincstárnak, 500 dollár értékű géptermékek végeznek és szakszerű gondozás mellett éventénként 150 százalékkal szaporodnak. Egy kétszáz darabos álló nőtteleppel végzett kísérlet fényesen sikerült.

Még nem tudja, hogy az őszi idény alatt, mint minden évben forgalomba került a **Dreher-Haggenmacher sör**

ŐSZI SÖR

idény különlegessége? Minden sörfogyasztó kedvenc itala.
Mindenütt kapható!

Temetkezési irányárak:

Szépen lakkozott erős fenyőből készült koporsó, mintás organtin szemfedővel, párnával, lepedővel, fémtáblás kereszttel, 2 fogatú üveges gyászkozsival, 4 testőrrel	1200 lei
Szépen keltelt vastag fenyőből készült fényezett koporsó, himzett szemfedővel, párnával, fémtáblás fejfával, díszüvegezett 2 lovas gyászkozsival, 4 testőrrel	2500 lei
Magas, domboru tetejű, fenyőből készült díszes, nehéz koporsó, selyemhímzésű szemfedővel, párnával, 2 lovas díszes halottas kocsival, 4 testőrrel	3500, 4000 lei
Kemény tölgyfából készült pulituros koporsó, selyem himzett szemfedővel, párna, 4 lovas gyászkozsival, 5 testőrrel	5500 lei
Erckoporsó, selyemhímzésű szemfedővel, párnával, fakereszttel, 4 lovas gyászkozsival, 5 testőrrel	8500 lei

Természetes, hogy az itt felsorolt áraknál vannak alacsonyabbak és vannak is magasabbak is.

Erdélyi Sándor „CONCORDIA”

Fontos felhívás a biharmegyei nyugdíjasokhoz. A nagyváradi pénzügyigazgatóság nyugdíj osztályának vezetője felhívja mindazokat a nyugdíjasokat, akik kiskorú, 18 évet még be nem töltött gyermekeik után valamilyen címen nyugdíjat kaptak, azonnal nyújtsák be ezeknek a gyermekeknek a születési bizonyítványát. A kiskorúknak, akiknek gyámjuk van és a gyermekek már iskolába járnak, csatolni kell az iskolai bizonyítványt arról, hogy melyik iskolába járnak és hogy a központi nyugdíjnyújtástól megvan-e az előírásos társasági tagdíj is.

KISIKLÓTT EGY NÉMET KATONAI VONAT. TÖBB HALOTT ÉS SEBESÜLT. Berlinből jelentik: Halle am Saale közelében súlyos vasúti szerencsétlenség történt. Egy katonai vonat három kocsija kiskilótt. Három katona szörnyethalt, két katona és egy vasúti hivatalnok súlyosan megsebesült.

ÖSSZERONCSOLTA A VIZIMALOM KEREKE. Szatmárról jelenti saját tudósítónk. Szaplonca községben a vizimalomnál súlyos szerencsétlenség játszódott le. Kovács György gazdálkodó, a malom tulajdonosa, a vizikerekeket akarta kijavítani. Mivel azonban sok volt az őrnivaló, nem akart időt veszteni és a kereket nem állította le. Amint a kereken dolgozott, ruhája a kullók közé akadt. A kerék a szerencsétlen embert elkapta, többször megforgatta és összetörte. Kovácsot életveszélyes állapotban kórházba szállították.

Kineveztek a magyar Újságírói Kamara szűrijét. Budapestről jelentik: A sajtókamara felállításával elérkezett az új sajtójogi törvény a legjelentékenyebb pont megvalósításához és pedig a sajtókamarába való felvétel kérdéseinek tisztázásához. Ennek a bizottságnak összeállításán, felfogásán és megítélésén mulik, hogy kit vesznek fel a magyar sajtókamarába. A sajtókamarába való felvétel eszközölő bizottság tagjait Imrédy Béla miniszterelnök tegnap nevezte ki és azok a következők: A miniszterelnöki sajtóosztály részéről Kolozsvári-Boros Mihály sajtófőnök, a külügyminisztérium részéről Szentiványi sajtófőnök, az igazságügyminisztérium részéről Traeger Ernő sajtókormánybiztos. Azután Zimmerth Ferenc a Magyar Távirati Iroda főszerkesztője, Tórs Tibor, Esti Újság, Tóth László a Nemzeti Újság főszerkesztője, az Újságírói Egyesület elnöke, Horváth Ödön, a Kecskeméti Hirlap szerkesztője, Baranyai Lajos, Batthanvi-Hüttner István és Jékay László a lapkiadók részéről a végül Praznovszky Iván volt miniszter, a magyar lapkiadók szindikátusának elnöke.

Tovább működhet a szatmári Kölcsey Kör. Szatmárról jelentik: Pirkler Ernő dr. és Ambrózy Pál dr. a Kölcsey Kör nevében megjelentek a megyei prefektusnál és jóindulatát kérték, hogy a Kölcsey Egyesület a télen tovább folytathassa közhatalmu működését. Coman Simon ezredes-prefektus kijelentette, hogy elvben nincs ellene a közművelődési egyesület működésének és ezért megadja az engedélyt, előbb azonban át tanulmányozza a kör szabályait.

A kiadóhivatal üzenetei

Melaga József, Camana la E előfizetése
1938. X. 1-ig rendezve van.

Szembankot alapított egy amerikai orvos. Newyorkból jelentik: Lehrfeld dr., a filadelfiai megyei orvosszövetség sebészeti osztályának elnöke, „szembankot” alapított átültetéséhez használható szaruhártyák vételére, eladására és műtéti célokra való konzerválására. A sebészet legújabb haladása lehetővé tette ugyanis a vakság bizonyos eseteinek gyógyítását egészséges szaruhártyának a beteg szembe való átültetésével és azóta sokan felajánlják, vagy eladják szaruhártyáikat átültetés céljaira. Lehrfeld dr. szerint a holttestekből a halál beálltát követő 24 órán belül eltávolított szaruhártyát is át lehet ültetni.

* Igyon ősszel csak Dreher-Haggenmacher ÖSZI SÜRT. Felülmulhatatlan minőség, sörivők kedvenc itala.

Baj van a búzával Bihar-, Szilágy- és Szamos megyékben

Nincsen ára a búzának. — Az érdekelt gazdák Hanzu királyi helytartóhoz fordulnak segítségért

Zilahról jelentik: A keleti hegyvidéken Zilah, Sámson, Szilágyosmlyó környékén az idei búzatermés rendkívül kedvezőnek mutatkozott, a gazdák reménye azonban nem vált valóra: a buzakereslet a bő termés miatt nagyon is mérsékelte. Így a buza ára hétről-hétre esik és a június végén 450 lei körüli ár ma már 320-330 leire csökkent.

A legfőbb baj ezen a téren az, hogy a szövetségek keze meg van kötve. Van ugyan egy rendelet, amely mázsánként 400 leiben szabja meg a buza legalacsonyabb árát és a felvásárlásához megfelelő tőke is állana a rendelkezésükre, de az erre a célra kiutalt milliók nagy része még felhasználatlanul hever a Nemzeti Banknál, a buza ára pedig egyre esik.

A búzatermés felvásárlásáról szóló rendelet ugyanis kimondja, hogy a 400 leies legalacsonyabb áron a vásárló szövetségek csakis olyan buzát vehetnek át, amely legalább 80-81 kgr. fajsúlyu. Ilyen buza pedig alig terem a Szilágy-

Zürichi zárlat. Párizs 11.92 háromnegyed, London 21.27, Newyork 443 hétnyolcad, Brüsszel 74.85, Milánó 23.32 fél, Amszterdam 238.45, Berlin 177.50, Prága 15.30, Varsó 83.10, Belgrád 10, București 325.

Elitették az orsoval postahivatal sikkasztóit Temesvár Saját tud. A karánsebesi törvényszék több napos tárgyalás után az orsovai postahivatalban történt sikkasztások ügyében meghozta ítéletét. Teodorescu Alexandru postafőnököt a törvényszék négyévi fegyházra és ötezer le. pénzbírságra ítélte. Popescu D. műtr. st., a postahivatal volt pénztárosa és Cloasca Teodor temesvári postaellenőr pedig egy-egy évi fegyházra ítéltek, de az ítéletet négy évi időtartamra felfüggesztették. A három elítéltet együttesen szász-zenkencezer lei visszatérítésére kötelezték, ennyi ugyanis az elsikkasztott pénzek összege. Teodorescu postafőnök, miként a tárgyaláson megállapították, költséges életmódot folytatott és ezért nyult aztán a hivatali pénzekhez. Popescu pénztáros az ő rábeszélésére vett részt a sikkasztásban. Cloasca és Mema Alexandru ellenőrök ellen — akik közül az utóbbit felmentették — a tárgyalás során emelt volt vádat az ügyész. Az elítélt postafőnököt, aki a tárgyalásig le volt tartóztatva, az általa bejelentett fellebbezés elintézéséig szabadlábra helyezték.

Az amerikai rendőr új fegyvere a villamoskesztyű. Newyorkból jelentik: Védekező gonosztevők elfogása éppenséggel nem tartozik a rendőr életének legkellemesebb pillanatai közé, különösen Amerikában nem, ahol a gonosztevők rendszerint nagyerejű emberek s amellet a legmodernebb védekező eszközök állnak rendelkezésükre. A jogrend törvényes ereinek azonban mindenképp-n felül kell kerekedniük, hogy a törvény akaratainak érvényt szerezhessenek. Erthető így, hogy az amerikai szakemberek állandóan kutatnak olyan fegyverek után, amelyek biztosítják a rendőrség fölényét a banditákkal szemben. Ilyen eszközzel kísérleteznek most: ez a villamoskesztyű. A kesztyűben fémszövet van, amely nagy feszültséget fejlesztő berendezéshez csatlakozik. A feszültséget szárazelem táplálja és a rendőr lényegesen magával hordhatja. Ha a gonosztevő letartóztatására kerül sor, a rendőr kesztyűs kezét a bűnöző vállára teszi és az áramütés a legrakoncátlanabb gengsztert is harcképtelenné teszi, úgy hogy könnyen megbilincselhető. Emellet az elfogott semmiféle sérülést sem szenved.

*****

ságban, a szomszédos Bihar- és Szamos megyében. A buzaértékesítés új rendszere csak a Bánáthban és az Ókirályság egyes vidékein vált be, ahol a termelés eléri a megkívánt minőségi fokot.

A Szilágyosmlyó az új buzakereskedelmi rendszer csak úgy segíthet, ha a földművelésügyi miniszter egy általános intézkedéssel azokon a vidékeken, ahol a búzatermés 80-81 kilos fajsúlyúnál gyengébb minőségű, megfelelően leszállítja a minőségre vonatkozó megszorítást. A szilágyosmlyó 77-78 kilogrammos buza még igen jó minőségű s amikor még szabad volt a gabonakereskedelem és kivitel, Szilágyosmlyó jelentős mennyiséget szállítottak külföldre.

A szilágyosmlyó gazdák azonban remélik, hogy ez a pillanatnyi helyzet rövidesen megváltozik. A búzatermelők ugyanis közelebbről emlékiratot terjesztenek Hanzu tábornok, Szamos tartomány királyi helytartója elé s ebben az emlékiratban feltárják a fenti panaszokat. Bizonyosra is vesszük, hogy a királyi helytartó orvosolni fogja sérelmeinket.

*****

Az akadály

Robert Wilhelm Bunsen német kémikus — ki 1899 augusztus 16-án halt meg — egy alkalommal Heidelbergben egy nagyobb társaságban volt. Itt egy hölgy a kémikust összetévesztette Karl Bunsen báró (1791-1860) német államférfival és ezért így kedveskedett neki:

— Még nem fejezte be „Isten a történelemben” című munkáját?

— Nem, kedves asszonyom — felelte Bunsen. — Korai halálom megakadályozott benne

Az összes iskolák számára előírt
tankönyveket,
 valamint
írószereket
 legjobban vásárolhat
CLONDA
 könyvkereskedésben
 Bdul. Reo. Ferdinand 11. Tel: 17-27

Sáskaevés, vadgesztenye szüret és egyéb szatmári furcsaságok

Egy város, ahol nemcsak sirni, de nevetni is tudnak az emberek

Szatmár. Saját tud. Félével ezelőtt érthetetlen változáson ment át a szatmári polgár. A lelkeken valami gondtalan derű, az élet komolyságával nem számoló, könnyed életszemlélet vett erőt. A vidámság itt a világ gondoljaival egyenes arányban áll. Egymás szórakoztatására különös játékot eszeltek ki az emberek csoportok alakultak, amelyek abban versengenek, hogy ki tudja a másikat jobban felbosszantani.

A Dacia kávéház teraszán az egyik este vidám társaság a politikáról vitakozott. Voltak, akik Hitlert akadtak olyanok is, akik a prágai kormányt kárhoztatták. Az eszmecsere hangja már csattanóra élesedett, amikor az asztal közepére egy hatalmas zöld sáska pottyant. A hivatalos vendég megjelenése a beszélgetésnek új fordulatot adott, amely végül abban a fogas kérdésben állapodott meg, hogy a vízospohár alatt ficánkoló állatot ki mennyiért hajlandó feltalni. A társaság tehetősebb fele díjat tűzött ki, a többiek egymást licitálták alul. Végül megállapodtak. Egy fiatal kereskedő tette a legkedvezőbb ajánlatot. A sáskát a kávéház konyhájában vajban kisütötték és a kínai csemegét a kereskedő hatalmas hahotától kísérve, közel száz főnyi közönség ámulata közben lenyelte. A parkban egy másik sáskát fogtak, amelyet — nagyobb díj ellenében — a hátsóságát fitogtató kereskedő élve, mozogva felfalta.

A helyi lapokban néhány nap múlva a következő szövegű hirdetés jelent meg:

Mezők: lankák, legelők sáskátlanítását előnyös feltételek mellett vállalom.

A jelentkezőket a hirdetés a fiatal kereskedő üzletébe utasította.

Szatmár a „sáskairtasón” még hetek múlva is mulatott.

Megyeszerle folyik a vadgesztenye-szüret

A hirdetés feladóját most kegyetlenül megtréfálták. A tréfa nemcsak Szatmár közönségét, hanem az egész megye lakosságát lázba hozta.

A lapok kiadói hivatalához az egyik drogéria nevében ismeretlen tettesek hatalmas, keretes hirdetést küldtek. Abban a „tulajdonos” értesítette a közönséget, hogy vegyszerek előállítására céljából vadgesztenyét különként két-három leeres, bármilyen mennyiségben átvesz.

Másnap a szakadó eső ellenére utcákban és terkeken, ahol vadgesztenyefák szegélyezik az utat, hatalmas gyermekesereg karókkal verte a termést. A külvárosi lakosság éjjel-nappal dolgozott, hogy a nem remélt alkalmat el ne szalaszassa a rendkívüli keresettől el ne essék.

A hirdetés azonban nem csak a külvárost, hanem a komoly hatóságokat is megmozgatta. A város polgármestere másnap a drogéria tulajdonosát magához hívatta és felkérte, nézze meg a Római kert vadgesztenye-termését, amelyet hajlandó igen előnyös feltételek mellett a hirdetésnek átengedni. Az illatszertár telefonja egész nap csengett. Jelentkeztek a falvak, ahonnan vagontelekben akarták behozni a vadgesztenyefák termését. Kovács Sándor gazdálkodó ötven leeres napszámért öt munkást fogadott, akik két napon keresztül szüretelték a vadgesztenyét. El lehet képzelni, milyen nagy volt a földműves meglepetése, amikor a szekerekkel megjelent a főtéren és a drogéria tulajdonosától elutasító választ kapott. Perrel fenyegetőzött, a rendőrségre szaladt s nem nyugodott addig, amíg a tréfa elkövetésével gyanúsított fiatalbembereket meg nem neveztek előtte.

A rendőrség az üzlet elé állandó őrszemet állított.

El lehet képzelni az illatszertár tulajdonosának kínos helyzetét és lelkiállapotát. Volt olyan nap, hogy nem merté kinyitni üzletét, mert a drogéria tájékat a gesztenyeszüretelők már a kora reggeli órákban ellepték.

Ez a tréfa azonban nem egyedülálló. Kisebbség turpisságok előzték meg, mint ahogy a gesztenyeszüretet is bizonyos újabb ugratás fogja követni.

Szegények vagyunk, de a jókedvünk megmaradt — mondják a szatmáriak...

Viharba került Erdély fölött a Gordon-Bennet léggömb-verseny két résztvevője

Átrepülték a Retyezátot és egy parasztember kerijében szálltak le

Bucuresti. Saját tud. Ismeretes, hogy a Gordon-Bennet kupa elnyerésére kilenc európai állam léggömbjei indultak. A versenyzők Liegeböi szálltak fel szeptember 11-én reggel, légköri okok miatt azonban a léggömbök különböző irányba sodródtak.

Egy lengyel léggömb, amelynek a neve „Varsovia 11”, viharba került Erdély fölött, s a szél áthajtotta a Kárpátokon. A Regyezátkban nagy havazás volt s azért a léggömb két len-

gyel utasa minden nélkülözhető tárgyat kidobált a kosárból, nehogy a léggömb a hegyek közé essék. E tárgyakat meg is találták a helyi lakók.

A léggömbnek, amely sokat veszített hidrogén-töltéséből is, nagy nehezen mégis sikerült átrepülnie a Retyezátot s a túloldalon, Mehedinti megyében egy parasztember gyümölcsöskertjében esett le. A kosárban ülőknek semmi bajuk sem történt.

Egy dán tudós felderítette a Fata Morgana-sziget titkát

Kingsbay, szeptember hó.

Lauge Koch dr expedíciója, melynek célja a hirhéd Fata-Morgana-sziget felderítése volt a napokban visszaérkezett kutatóútjáról Kingsbaybe. Az expedíció eredménye gyanánt a titokzatos Fata-Morgana-szigetet, melyet Grönland és a Spitzbergák közt tételeztek fel, most végleg le-törülhetik a térképről, melyekre, mint feltételezett szigetet rajzolták fel.

Fata-Morgana a sarki kutatásokban nagy szerepet játszott, miután olyan kutatóról, mint Peary és Papanine részletesen írtak, mint lehetőségéről, egy ilyen szigetről vagy szigetcsopotról. Feltételezték hogy a csak kevésbé felkutatott tengeri zónában egy az év legnagyobb részén keresztül jéggel borított sziget vagy sziget-csoport van, melyet részben repülőgépekről láttak, részben szárazföldi expedíciók figyeltek meg.

Mikor aztán pár hónappal ezelőtt Dánia és Norvégia közt vita támadt Grönland egyik része miatt, Lauge Koch dr elhatározta, hogy repülőgépről bizonyos földrajzi megállapításokat végez, hogy hazája, Dánia javára végleg tisztazza

a sarki terület kérdését, mielőtt további vitákra kerülne a sor.

Lauge Koch dr a első feladatok elvégzése után gépével Peary-Landba repült hogy onnan elérje Fata-Morgana szigetét. A repülés 12 óra hosszat tartott. Koch dr 2500 méter magasban 2200 kilométeres távolságot repült át s a legjobb műszerek segítségével megfigyeléseket végzett és fényképeket készített, melyekkel aztán visszatért Kingsbaybe. Megérkezése után Lauge Koch dr az expedíció tagjai előtt kijelentette, hogy teóriája helyes:

a Fata-Morgana sziget nem létezik.

Lauge Koch dr végleges jelentéséből azonban kitűnik, hogy a repülés nem volt hiábavaló. Sikerült pontosan megállapítania, hogy Pearynek igaza volt, mikor kalandos sarki utazásakor egy fjordról, egy csatorna-félférről számolt be, melyet Frederik-Hyde-csatornának nevezett el. Ez a csatorna nem 70 kilométer hosszúságú mint azt Peary feltételezte, hanem több, mint 200 kilométeres. Fata-Morgana csak illúzió volt. A repülőgépben való kutatás egyébként is fontos felderítéseket eredményezett.

Apróküldetések

Egy szöveg 3 leeres, vastagabb betűvel 6 leeres. „Cim a kiadóban” további 10 leeres. Állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény. — A legkisebb hirdetés díja 30 leeres. — Az első szót minden esetben vastag betűvel szedi a nyomda.

Lakás

Négyszobás
modern tiszta lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám.

2 szobás
komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Ingusta-u. 26. szám.

Kiadó
szép új 2 szoba, konyha. Havi 500 leeres. Vá-lány van. Telefon 1612 Nagyvárad.

2 kis szoba
azonnalra kiadó. Nagyvárad, Parcul Stefan cel Mare 19. szám.

4 szobás,
földszintes, modern lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bulev. Regele Ferdinand 41.

Kiadó
utcai butorozott szoba magános nőnek. Nagyvárad, Tichindeal 18-a

Alkalmazás

Lapelárusítók
utcai árusításra, MAGAS SZAZALEKKAL, azonnal felvétetnek. Jelentkezések a kiadóban

Házvezetőnőnek,
szakácsnőnek, szobalányoknak ajánljuk két megbízható, jó családgóól való leány. Sultász Jozsef, Carei, Str. General Mosoiu No. 21.

Házvezetőnőnek
vagy társalkodónőnek menne fiatal uriasz-szony magános urhoz. Adóigyhöz vagy idősebb házaspárhoz. Ajánlatokat kiadóba kér.

Szakképzett vincellér
gazdasági gyakorlatlaltal elhelyezkedést keres. Cimer a kiadóba kér.

Különféle

Kifutó fiu
felvétetik, Cziller Imre, Aruhaza, Nagyvárad.

Nyolc
hetes szövegtanfolyam kezdődik a Katalintelepen. Szept. 15-től nov. 15-ig. Két és négy-nyüstös háziszövegek szövegét lehet megtanulni. Tandij 500 leeres. Telefon: 1612. Nagyvárad.

60x120
mértű csiszolt tükröt, megvételre keresek. — Nagyvárad, Str. Ioan Ciordas 38.

Egy
szép utcai butorozott szoba kiadó. Nagyvárad Iake Ionescu-utca 24.

Iroda
helyiségek kiadók Duca-utca 9. Értekezhetni: dr Soós Istvánnál. Sztaroveszky-u. 17-a.

Kiadó
1 kettő és egyszobás utcai lakás mellékkelvességgel november 1-től. Oradea, Str. Pasteur No. 37.

Gyakorlott kertész
bármilyen kertészmun-kát vállal vidéken is. Leveleket „Pontos” je-lizére a kiadóba kér.

Adás-vétel

Eladó
egy új diófa ebédő 14 ezer leeres. Értekezni: Nagyvárad, Petru Rares-utca 6. a.

PUHA CLOMOT
állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t., Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5.

Vásárhelyi hegyen
közvetlen Nagyvárad közelében eladó 7 hold prima szőlő teljes felszereléssel, megfelelő lakóházzal, cement borhállal és pincével. A ház üzletnek is kitűnően megfelel. Cim: Nagyvárad, Dr I. Ciordas-utca 38. szám.

Jó állapotban
evő fehér gyermek sportkocsi eladó. Lo-ootka, Nagyvárad, Pia-a Creangă No. 5. (Szt. József-szanasatorium mel-tett).

Antik
szobabutor, darabon-ként is eladó és bronz éjjeliszekrény lámpa. Nagyvárad, II. Karoly király-ut 19. szám.

Bicikli
jó karban, jutányosan eladó. Nagyvárad, Str. Episcopul Radu II. Pály.

LEGUJABB

Henleinék minden összeköttetést megszakítottak Prágával

A Párt székhelyét Prágából szudéta-német területre helyezték át és feloszlatták a kormánnyal tárgyaló bizottságot. — Londonban már a csehországi polgárháború kitérésével számolnak

Anglia és Franciaország közhangulata lassanként a méltányos megoldási formák felé fordul

Londonból jelentik: A londoni cseh követéség közlése szerint Masaryk követ az éjszaka folyamán a következő hírt kapta Prágából: Aschból, Henlein Konrad székhelyéről következőket jelentik a német távirati irodának:

Henlein kedden este a szudéta-német tárgyaló küldöttséggel megvitatta a helyzetet. Tekintettel arra, hogy a legutolsó 48 óra eseményei és a párt keddi esti követeléseinek nem teljesítése következtében nincs meg többé az eddig érvényes megbízás alapján folytatandó tárgyalások kellő alapja. Henlein a tárgyaló bizottságot felmentette megbízása alól. A szudéta-német párt politikai vezetősége elhatározta, hogy a Prága és a szudéta-német vidék közötti összeköttetését, Prágai jelentés szerint a szudéta-német vidék helyzetéről, illetve az ott uralkodó állapotokról semmi sem szivárokk ki újabban, mert a szudéta-német vidék és Prága között a telefonösszeköttetés megszakadt.

EGY CSEH TISZT RÁLLÓTT AZ ÉGERBEN ELLENÉRZŐ ANGOL ŐRAGYRA.

Londonból jelentik: A Reuter jelentése szerint Sutton Pratt őrnagyra, a prágai angol követéséghez beosztott megfigyelőre kedden egy cseh tiszt rállott, amikor Égerben járt. A lövés előtt tévesztett. A Pratt gépkocsija akkor érkezett Égerbe, amikor páncélos gépkocsik tüzeltek a lakosságra.

Az őrnagy már messziről lobogtatta igazoló lapját, a tiszt azonban ezt nem vette figyelembe, hanem rállott az angol őrnagyra.

Erre az őrnagy a rendőrpáncsokra hajtattott és egy rendőr kíséretében tért vissza a helyszínre. Újból megmutatta igazoló jegyét és átadta a parancsot, hogy a tüzelést azonnal be kell szüntetni. A felszólításnak csak ezek után tettek eleget.

CSEH CSAPATOK MENETELTEK EGÉSZ ÉJSZAKA A NÉMET HATÁR FELÉ.

Londonból jelentik: Az angol kormány tagjai egész éjszaka készenlétben állottak, hogy telefonhívásra azonnal a miniszterelnökségre siessenek, ha esetleg sürgős minisztertanácsra lenne szükség. A Daily Telegraph szerint így határozta, hogy mindenre kiterjedő, messzemenő óvintézkedések bejelentése elkerülhetetlen és az idevonatkozó javaslatokról a szerdai minisztertanács tárgyal.

A Daily Express prágai jelentése szerint a szudéta-német kerületekbe érkező cseh csapatok alkotják a prágai kormány igazi választát a

szudéta-német ultimátumra. Ez már több, mint közönséges ostromállapot. Egész éjszaka Karlsbad felől a német határ felé meneteltek a csapatok.

PÁRIZSBAN BETILTOTTAK MINDEN KÜLPOLITIKÁVAL FOGLALKOZÓ GYÜLÉST.

Párizsból jelentik: A kormány megértette a szélső baloldal háborús izgatásaiban rejlő veszedelmet és elhatározta, hogy mindaddig, míg a nemzetközi helyzetben megbékélés nem

Moszkva rejtélyes hallgatásba burkolózott

Párizsból jelentik: Daladier miniszterelnök, az éjszakai minisztertanács után megnyugtató kijelentést tett az újságíróknak.

— Benyomáson lényegesen jobb. — mondotta. — Úgy látszik, hogy a dolgok rendbe jönnek. Csehszlovákiának mérsékeltre és óvatosságra intő tanácsot adtuk.

Arra a kérdésre, hogy vajon Prága meghallja-e ezt a tanácsot, Daladier így felelt:

— Remélem, hogy igen.

Bonnet a minisztertanácsról távozóban ezeket mondotta:

— A helyzet változatlan. Prága nem vonta vissza intézkedéseit. Kundi, szudéta német képviselő, akit a cseh kormány felkért, hogy tárgyalás céljából jelenjék meg nála, nem jelentkezett.

Hodza pedig mindaddig nem hajlandó visszavonni intézkedéseit, amíg Kundi

Ha a német csapatok megszállnák a szudéta-területet

Londonból jelentik: Ward Price a Daily Mailnak a következőket jelenti Nürnbergből:

— Német körök állandóan hangoztatják előttem, hogy Németországnak nincs semmi vitája sem Franciaországgal, sem Angliával és sohasem keresi velük az összeütközést. Még ha segítségére sietne is a szudéta-németeknek és Franciaország emiatt megtámadná, a német haderő és légi erő parancsot kapna, hogy kizárólag a védelemre szorítkozzék és ne igyekezzenek a háborút francia területre átvinni. Rámutatnak arra, hogy Franciaországot nem kötelezi szövetsége Csehszlovákia épségének és

Jogszerű háború helyett polgári háború várható

Londonból jelentik: Angol politikai körökben szerdán már attól tartanak, hogy ha jogszerűen nem is támad háború máról-holnapra, könnyen egy második Spanyolország válhat Csehszlovákiából. A szudéta-németek — a jelek szerint — készek arra, hogy polgárháborút kezdenek, bizonyára számítva arra,

mutatkozik, betiltja a külpolitikai kérdésekkel foglalkozó, vagy azokkal összefüggésben álló nyilvános gyűléseket. Ilyenformán elmarad a kommunistáknak szerdára tervezett nagygyűlése is. A Jour főszerkesztője szerdai vezércikkében felszólítja a francia és angol kormányt, hogy kényszerítsék Prágát a szövetségi államforma életbeléptetésére és az ezzel járó semlegesség kimondására. Benes 1919-ben azaz az ígérettel bírta rá az antantot Csehszlovákia létrehozására, hogy az új államból tökéletesített Svájcot csinál.

AMERIKA IS KÖZVETÍTÉSSEL PRÓBALKOZIK?

Prágából jelentik: A helyzet éjszaka óta alig változott. Prágai körök élénk érdeklődéssel várják, hogy a közvetítési akció, amelyet a Runciman küldöttség kezdeményezett milyen eredményre vezet. Újabb összejutásokról a szerda délelőtti órákban nem érkezett hír Prágába és ez a körülmény némileg kedvezőbb légkört teremtett a tanácskozások újra felvételére a kormány és a szudéta-német párt között. Hogy közvetlen uton indultak-e meg a tárgyalások, vagy az angolok közvetítése útján, nem lehet előre látni. Miután Henlein feloszlatta a tárgyaló bizottságot, valószínűnek látszik az a hír, amelyet egyes délelőtti lapok írnak, hogy Henlein, ha a helyzet enyhítése céljából a tárgyalások újra felvételére kerül sor, maga találkozik Benessel. A Prager Mittag azt írja, hogy a lapot a hír közlése miatt nem kobozták el. A Prager Tagblatt azt a különös hírt közli, hogy Kennedy, az Egyesült Államok londoni nagykövete, Hitlerhez utazott Berlintesgadenbe. Ezt arra magyarázzák, hogy Amerika is közvetítésre szánta el magát.

meg nem jelenik nála.

A francia lapok megállapítják, hogy a cseh kérdés katasztrófa szélére sodorta Európát és hangoztatják, hogy Franciaországnak és Angliának mindent el kell követnie a béke megővése és a feszültség lecsillapítása érdekében. A lapok aggodalommal vetik fel a kérdést, hogy Prága merev magatartása esetén Németország mire határozza el magát. Párizsban számolnak azzal, hogy újabb összetűzések veres beavatkozást vonnak maguk után. Különösnek tartják a lapok, hogy

Moszkva teljes hallgatásba burkolózott.

A Matin szerint a szovjet sajtó és a rádió még Hitler beszédét sem közölte a nyilvánossággal. Igen érdekes, hogy a francia lapok nagy része ma már megbékélt a csehországi népszavazás gondolatával, sőt, mint egyetlen megoldási lehetőséget, ezt ajánlják.

jelenlegi határainak biztosítására, hanem csak a cseh állam függetlenségének megvédésére. Ha Németország megszállja a szudéta vidéket, éppoly kevésbé sérti meg Csehszlovákia függetlenségét, mint ahogyan a Ruhr vidéknek 1923-ban francia részről történt megszállása sem semmisítette meg a német köztársaság függetlenségét.

Prágai nem hivatalos forrásból a Daily Mail úgy értesül, hogy Runciman Londonba, Párizsba és a prágai kormánynak megküldte legújabb tervét

hogy Németországból önkéntesek jönnek segítségükre. Ez esetben megoldhatatlan probléma elé kerülne Európa, mert Csehszlovákia szövetségi szerződésai nem vonatkoznak belső polgárháború esetére, Németországot pedig forma szerint nem lehetne felelőségre vonni, vagy hadviselő félnek nyilvánítani.